

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 13 maj 2022

Mål nr

Ö 6893-20

PARTER

Klagande

Stig ANDERS Vestlund, 19430924-0051

Box 56

134 21 Gustavsberg

Ombud och förvaltare: Carl Hjulström

Samma adress

Motpart

Skatteverket

Rättsavdelningen

171 94 Solna

SAKEN

Utmätning av bankmedel

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2020-12-18 i mål ÖÄ 7052-20

Dok.Id 229411

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax -	08:00–12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15–16:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstadamstolen.se	

Hovrättens beslut

se Bilaga

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen ändrar hovrättens beslut och upphäver Kronofogdemyndighetens beslut den 23 oktober 2019 om utmätning av bankmedel (beslutsnummer 12193904393) till ett ytterligare belopp om 15 790 kr. Högsta domstolen upphäver i tillkommande utsträckning efterföljande fördelnings- och utbetalningsbeslut.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Anders Vestlund har yrkat att Högsta domstolen ska upphäva Kronofogdemyndighetens beslut om utmätning i dess helhet.

Skatteverket har motsatt sig att hovrättens beslut ändras.

SKÄL

Bakgrund

1. Kronofogdemyndigheten beslutade i oktober 2019 om utmätning av bankmedel för betalning av Anders Vestlunds skulder. Från utmätningen undantogs ett belopp till täckande av hans försörjningsbehov (beneficium).
2. Anders Vestlund överklagade beslutet och yrkade att utmätningen skulle upphävas. Han anförde att de utmätta bankmedlen hade avsatts för betalning av 2018 års arvode till hans gode man och förvaltare. I vart fall behövde han spara bankmedlen för att kunna betala arvodet för år 2019.
3. Tingsrätten ändrade Kronofogdemyndighetens beslut endast på så sätt att Anders Vestlund förbehölls ytterligare ett belopp som täckte hans faktiska boendekostnad.

4. Anders Vestlund gav till hovrätten in ett arvodebeslut från överförmyndarnämnden daterat den 14 februari 2020. Av beslutet framgår att kostnaden för arvodet för år 2019 uppgick till 15 790 kr.

5. Hovrätten har fastställt tingsrättens beslut.

Frågan i målet

6. Frågan i målet är i vilken utsträckning bankmedel som behövs för att betala ett arvode till en god man eller förvaltare kan undantas från utmätning på grund av synnerliga skäl.

Undantag från utmätning enligt 5 kap. 1 § 7 utsökningsbalken

7. Enligt 5 kap. 1 § 7 utsökningsbalken kan bankmedel undantas från utmätning i den mån tillgången skäligen fordras för underhåll åt gäldenären till dess inkomst som täcker behovet är att vänta, dock ej utan synnerliga skäl för längre tid än en månad.

8. Till underhåll räknas i första rummet vad som åtgår till mat, hyra och liknande, kläder och annat som behövs för livsuppehållet. Även mera speciella utgifter får beaktas, t.ex. för nödvändiga resor eller för särskild vård. Skälig hänsyn ska tas till omständigheterna i det särskilda fallet (jfr 2 § andra stycket).

9. Vid löneutmätning godtar Kronofogdemyndigheten regelmässigt kostnader för god man eller förvaltare i den mån de ska betalas av gäldenären.

10. Syftet med regeln i 5 kap. 1 § 7 utsökningsbalken är att gäldenären ska ha de tillgångar som han eller hon behöver under den närmsta tiden. Om det finns synnerliga skäl kan medel undantas för längre tid än en månad. Som exempel på när synnerliga skäl kan föreligga har i förarbetena nämnts att gäldenären är arbetslös eller att en författare får honorar med avsevärda tidsmellanrum. Enligt förarbetena ska dock i regel medel inte kunna undantas

för mer än ett kvartal. Vid tillämpningen måste även krävas att det finns någon garanti för att medlen kommer till avsedd användning och att gäldenären efter förmåga strävar att göra rätt för sig. (Jfr SOU 1964:57 s. 237.)

11. En annan situation där det kan vara aktuellt att undanta medel från utmätning är när gäldenären har lagt undan pengar för att kunna betala en större utgift, t.ex. för en tandläkarbehandling. Det kan också handla om att gäldenären har en utgift som betalas kvartalsvis eller med annan periodicitet och vill förvissa sig om att ha tillräckligt med pengar när räkningen förfaller.

12. Den riktlinje om högst tre månader som har angetts i förarbetena bör inte utgöra någon yttersta gräns för hur länge medel kan undantas. Medel bör sålunda i viss omfattning kunna undantas under en längre tid, om de är avsedda att användas för att täcka utgifter för gäldenärens försörjning som förfaller till betalning med längre mellanrum. Det är emellertid då särskilt viktigt att den framtida användningen av medlen kan garanteras.

13. En situation där medel bör kunna undantas under särskilt lång tid, även under ett år eller mera, är när gäldenären har reserverat medel för att kunna betala ett årligt arvode till en god man eller förvaltare. I ett sådant fall torde man regelmässigt kunna räkna med att medlen kommer att användas för det avsedda ändamålet (jfr 12 kap. 2 § föräldrabalken och vad som kan följa av förordnandet).

Bedömningen i detta fall

14. Högsta domstolen gör inte någon annan bedömning än den hovrätten har gjort beträffande arvodet för år 2018. När det gäller arvodet för år 2019 gör Högsta domstolen följande bedömning.

15. Det saknas anledning att betvivla Anders Vestlunds uppgift om att han avsatt medel för att i efterskott kunna betala arvodet till sin gode man och

förvaltare för år 2019 och han ålades också genom överförmyndarnämndens beslut den 14 februari 2020 att betala arvode.

16. Arvodeskostnaderna är av sådant slag att de normalt ska undantas när förbehållsbeloppet bestäms. Med hänsyn till den gode mannens och förvaltarens redovisningsskyldighet föreligger även tillräckliga garantier för att medlen kommer till avsedd användning. Eftersom överförmyndarnämnden fastställer arvodet årsvis har det förelegat synnerliga skäl för att undanta medel som motsvarar det arvode som är eller kan antas vara upparbetat och som ännu inte har förfallit.

17. Hovrättens beslut ska därför ändras på så sätt att Kronofogdemyndighetens beslut om utmätning av bankmedel upphävs till ett ytterligare belopp om 15 790 kr som motsvarar vad Anders Vestlund skulle betala i arvode för år 2019. Efterföljande fördelnings- och utbetalningsbeslut ska i samma utsträckning upphävas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Kerstin Calissendorff, Svante O. Johansson, Dag Mattsson, Sten Andersson och Eric M. Runesson (referent)
Föredragande har varit justitiesekreteraren Heléne Åberg Benalal